

для недопущення порушення інтересів держави, прав та законних інтересів суб'єктів господарювання.

Список використаної літератури:

1. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо конкуренційно-антимонопольної реформи» №2730 від 14.01.2020 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67870
2. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо конкуренційно-антимонопольної реформи» №2730 від 14.01.2020 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67870
3. Commission Notice on the conduct of settlement procedures in view of the adoption of Decisions pursuant to Article 7 and Article 23 of Council Regulation (EC) No 1/2003 in cartel cases URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52008XC0702%2801%29>
4. Ștefan Ciubotaru, At the Mercy of the Gatekeeper: The Theory and Practice of Undertakings' Fundamental Rights in the EU Cartel Settlement Procedure, *Journal of European Competition Law & Practice*, Volume 12, Issue 3, March 2021, Pages 236–256, <https://doi.org/10.1093/jeclap/lpab022>

Ключові слова: врегулювання спору, порушення конкурентного законодавства, права суб'єктів господарювання.

Ключевые слова: урегулирование спора, нарушение конкурентного законодательства, права субъектов хозяйствования.

Key words: dispute resolution, violation of competition law, rights of business entities.

ДОБРОВОЛЬСЬКА ВОЛОДИМИРА ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

ДИШКАНТЮК ЮЛІЯ ІГОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри господарського права і процесу*

КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВІ АСПЕКТИ ЩОДО ПОСЛУГ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Контроль щодо сфери послуг є важливим аспектом державного регулювання господарської діяльності та стосується майже усіх різновидів послуг. Так, на думку Ю.М. Осадчук доцільним є «внесення змін і доповнень до нормативно-правових документів, які регулюють відносини у сфері фінансових послуг та фінансового контролю, а також щодо формування системи запобіжного (пруденційного) нагляду, включаючи впровадження системи оцінки діяльності фінансових посередників на

основі застосування міжнародних стандартів обліку і фінансової звітності» [1, с. 72]. На сьогоднішній день актуальним є питання контролю щодо сфери фінансових послуг та доречним є іноземний досвід. В Німеччині контролюючі функції на ринку фінансових послуг покладено на Федеральне управління фінансового нагляду Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (далі в скороченні німецькою – BaFin). Згідно зі ст. 1 (1) Закону «Про Федеральне управління фінансового нагляду» (Gesetz über die Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht) в травні 2001 року відбулося злиття певних державних органів і цей новий орган отримав назву Федеральне управління фінансового нагляду Німеччини. BaFin здійснює свою контролюючу діяльність за трьома напрямками: банківська справа, страхування, а також операції з цінними паперами. Відповідно до §6 Закону «Про кредитну справу» (Gesetz über das Kreditwesen) [2], BaFin адміністративним органом, відповідальним за нагляд за кредитними та іншими установами. Співпраця BaFin і the Deutsche Bundesbank (Бундесбанку – Федерального Банку) щодо постійного нагляду установ регулюється §7 цього Закону. Також, за ринками фінансових послуг контроль визначається на підставі Закону «Про цінні папери» (Gesetz über den Wertpapierhandel) [2] та Закону «Про страховий нагляд» (Gesetz über die Beaufsichtigung der Versicherungsunternehmen).

Серед безлічі обов'язків і цілей BaFin, до основних можна віднести наступні:

- (а) забезпечення стабільної, цілісної та надійної роботи німецької фінансової системи;

- (б) ліцензування фінансової діяльності;

- (в) контроль над банками та іншими фінансовими організаціями, що припускає нагляд за платоспроможністю – тобто можливістю дотримання банками, фінансовими установами та страховими компаніями взятих на себе платіжних зобов'язань та нагляд за ліквідністю фінансових установ;

- (г) збереження довіри інвесторів до фінансових ринків, яке забезпечується за допомогою функції ринкового нагляду – контролю над тим, як виконуються стандарти професійної поведінки;

- (д) контроль за дотриманням організаційних вимог;

- (е) спостереження за фінансовою звітністю компаній. Для Німеччини характерна модель єдиного нагляду, незважаючи на те, що ця країна є членом ЄС, який дотримується секторної наглядової системи. Орган BaFin він є єдиним пруденційним органом і органом який здійснює легалізацію всіх фінансових установ, який включає в себе в загальній складності близько 14 департаментів, що в своїх рамках контролюють кредитні організації, компанії з управління активами, страхові організації та інші установи які надають фінансові послуги.

Що стосується іншої країни Великобританії, то система регулювання ринку фінансових послуг в цій країні бачить створення трьох нових органів: Комітет з фінансової політики the Financial Policy Committee (далі в скороченні англійською – FPC), який відповідальний за пруденційне регулювання на макрорівні і стійкість системи в цілому;

Управління пруденційного нагляду the Prudential Regulation Authority (далі в скороченні англійською – PRA) незалежний у своїй діяльності підрозділ Банку Англії з питань пруденційного регулювання на мікрорівні, що здійснює нагляд за банками, будівельними організаціями, кредитними спілками, страховими та інвестиційними компаніями; Управління з забезпечення належної поведінки на фінансових ринках the Financial Conduct Authority (далі в скороченні англійською – FCA), яке відповідає за належне функціонування ринків, захист прав споживачів та створення умов для розвитку конкуренції [2].

Великою проблемою, яка знижує ефективність регулювання ринку фінансових послуг в Україні є, відсутність належного співробітництва та нечіткий розподіл повноважень між регуляторами ринків фінансових послуг, що зумовлено, перш за все, недосконалою законодавчою базою, яка не визначає чіткого розмежування сфер впливу кожного з регуляторів та передбачає дублювання регулятивних повноважень. Через прийняття великої кількості нормативно-правових актів, які не завжди узгоджувалися, постійно зменшувався рівень ефективності регулювання цього сектору [5, с. 170]. Зменшення нормативних актів контролюючого характеру та усунення дублювання повноважень є основним завданням для України, яке є нормативно встановленою частиною нової політики державного управління, яка, у тому числі передбачає «завершення зменшення кількості контролюючих органів з 56 до 28, функцій – з 1032 до 680 (перше півріччя 2015 року), приведення кількості контролюючих органів та їх функцій у повну відповідність з європейськими стандартами (Програма). Скорочення кількості регуляторних та контролюючих органів шляхом їх злиття або ліквідації, забезпечення усунення дублювання функцій між органами державного нагляду (контролю) або делегування окремих функцій» [6].

В Україні існує чимало державних органів, які мають владно-регулятивні повноваження щодо сфери послуг, це й Національний банк України, Антимонопольний комітет України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку; Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Слушно зазначає Ю. Єльнікова про те, що «на ринку похідних фінансових інструментів безпосередні регулятивні та наглядові повноваження здійснюються за інституційним принципом кожним із регуляторів – емітентів цінних паперів, в т. ч. організаторів торгів, інфраструктурних інститутів, компаній реального сектора – НКЦПФР, банківських установ – НБУ, небанківських фінансових посередників – НКРРФП» [7, с. 140]. Щодо ринку товарних похідних інструментів, то зазначені повноваження виконує Міністерство економічного розвитку та торгівлі. Тому цілком закономірно, що останнім часом усе більш активно просувається ідея створення свого роду «мегарегулятора» фінансового ринку, який би був уповноваженим координувати дії взаємопов'язаних сфер. До цієї ідеї схилиються багато дослідників та фінансистів-практиків [8, с. 207]. Прикладом успішного державного регулювання ринку фінансових послуг є зарубіжні країни, такі як США та країни ЄС. Модель фінансового ринку США – одна з найбільш цікавих і специфічних в багатьох

найбільших економіках. Головна особливість фінансового сегмента американської економіки – відсутність єдиного фінансового регулятора і висока роль інфраструктурних інститутів у галузі фондового ринку і колективних інвестицій. Більшість вчених підтримує думку щодо змішаного регулювання. Так, Ю. Єльнікова пропонує «з метою побудови ефективної системи регулювання ринку ПФІ слід застосовувати модель перехресного регулювання, оскільки, на нашу думку, використання секторної моделі регулювання сприяє поглибленню існуючих проблем ринку ПФІ, а створення мегарегулятора призведе до появи ряду нових проблем, пов'язаних з низьким рівнем оперативного реагування на правопорушення на ринку, погіршенням дисципліни учасників, створенням регуляторної монополії, обмеженням синергетичного ефекту тощо. Натомість розмежування регуляторних повноважень, яке передбачає модель перехресного регулювання, дозволяє частково забезпечити переваги та нейтралізує ризики, пов'язані з використанням двох інших моделей» [7, с. 140].

Таким чином, державний контроль у сфері послуг є складовою і чинником державного регулювання, змістом якого є здійснення певних дій контрольно-наглядового характеру уповноважених осіб, з метою реагування, попередження і виявлення порушень, а також застосування відповідних санкцій.

Список використаної літератури:

1. Осадчук Ю.М. Механізм державного регулювання ринку фінансових послуг. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2017. Випуск 3 (125). С. 69-74.
2. Gesetz über das Kreditwesen [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.bafin.de/>
3. Securities Trading Act (Wertpapierhandelsgesetz – WpHG) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.bafin.de/>
4. Глібо С.В. Актуальні питання правового регулювання ринків фінансових послуг в Україні: монографія / С. В. Глібо, Г. М. Шовкопляс, І. О. Ониськів. Х. : Право, 2016. 186 с.
5. Аслан О. В. Механізм державного регулювання ринку фінансових послуг. *Науковий вісник ЧДІЕУ*. 2013. № 2 (18). С. 167–172.
6. Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку “Україна-2020” у 2015 році: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 р. № 213-р. Інформаційний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/>
7. Єльнікова Ю. Науково-методичні засади розвитку державного регулювання ринку похідних фінансових інструментів. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер.: Економічні науки*. 2014. Вип. 36 (1.1). С. 138-145.
8. Солошкіна І. В. Вдосконалення системи державних органів, які здійснюють регулювання ринків фінансових послуг. *Право і суспільство*. 2014. № 1.2. С. 205-209.

Ключові слова: державне регулювання, державний контроль, нагляд, уповноважені особи, чинне законодавство.

Ключевые слова: государственное регулирование, государственный контроль, надзор, уполномоченные лица, действующее законодательство.

Key words: state regulation, state control, supervision, authorized persons, current legislation.

БОЙЧЕНКО ЕДУАРД ГАВРИЛОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри господарського права і процесу,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЦІНОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ ТА КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

Для демократичної соціально орієнтованої держави одним із основних завдань є забезпечення прав і свобод людини разом із створенням передумов сталого економічного розвитку суспільства, покращення добробуту населення. Однак успішність виконання даного завдання опиняється під загрозою, коли мова йде про конфлікти інтересів різних категорій громадян. Суб'єкт господарювання зацікавлений в отриманні якомога більшого прибутку, в той час як інтерес споживачів полягає у здійсненні найбільш вигідної покупки. Держава, у свою чергу, покликана регулювати відносини між цими групами учасників господарських відносин, встановлюючи справедливі умови для задоволення інтересів кожної з них.

Особливо актуальним є дане питання в умовах настання незвичайних ситуацій. Відповідно до протоколу засідання Експертної комісії Державної служби надзвичайних ситуацій з визначення рівнів та класів надзвичайних ситуацій від 12.03.2020 № 104/02-20, надзвичайна ситуація, пов'язана із загрозою поширення гострої респіраторної хвороби на території України, спричиненої вірусом Covid-19, визначена в Україні як медикобіологічна надзвичайна ситуація, пов'язана з епідемічним спалахом небезпечних хвороб, державного рівня [1].

У зв'язку з цими обставинами у населення виникла нагальна потреба використання захисних масок, антисептиків та інших товарів, використання яких є затребуваним під час пандемії. Як наслідок, дані товари стали дефіцитними, а ціни на них вражаючими. Наприклад, захисні маски до поширення епідемії коштували 2-3 грн. за одиницю, але в умовах надзвичайної ситуації ціни на маски зросли майже вдвіть [2].

Питання державного регулювання ціноутворення та цінової політики підприємства присвячені праці багатьох вчених, серед яких: О. Андрусь, Н. Барахтян, О. Беляневич, С. Бервено, О. Віннік, В. Гальперіна, Є. Кубко, С. Теньков, В. Щербина та інші. В наукових працях А. Сміта, Д. Рікардо, К. Маркса, А.Маршалла, Дж.М. Кейнса, Дж.К. Гелбрейта досліджуються проблеми розвитку процесу ціноутворення. Однак